

ONTWERPBESLUIT GROOTE PEEL

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb EG L 387);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Groote Peel**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Artikel 2

1. Als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) **Groote Peel** zoals aangewezen bij besluit van 29 oktober 1986 (J.4755, Stcrt. 1986, nr. 214) worden aangewezen: de in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting genoemde gebieden.
2. De nota van toelichting, voor zover van toepassing op de aanwijzing zoals bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken.
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid van Richtlijn 79/409/EEG: Porseleinhoen, Kraanvogel, Blauwborst.
4. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is verder aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid van Richtlijn 79/409/EEG: Geoorde fuut, Toendrarietgans, Kolgans, Dodaars, Taigarietgans, Roodborsttapuit.
5. De kaart behorende bij het in het eerste lid bedoelde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. De aanwijzingen bedoeld in artikel 1 en 2, en de wijziging van het in artikel 2 bedoelde besluit, gaan vergezeld van een nota van toelichting en een kaart, welke deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde speciale beschermingszones vormen samen het Natura2000-gebied **Groote Peel**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 4

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter visie gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN. Tervisielegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Dit definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de tervisielegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Groote Peel waarin opgenomen: nota van toelichting bij de aanwijzing van Groote Peel als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede nota van toelichting bij de wijziging van het besluit J.4755 tot aanwijzing van de Groote Peel als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Groote Peel aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt de aanwijzing van het gelijknamige gebied als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn gewijzigd. Deze wijziging heeft in elk geval betrekking op de vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen hetgeen is gebaseerd op toepassing van de criteria, die zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000¹. Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura2000-gebied Groote Peel, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting worden de aanwijzingen onder Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke inmiddels is komen te vervallen of bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Groote Peel aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Groote Peel" en onder nummer NL1000025 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.

Het gebied is eveneens op 29 oktober 1986 (J. 4755) onder de naam Groote Peel aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied". Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL 3009012. Het besluit J. 4755 is door middel van dit besluit gewijzigd.

Het Natura2000-gebied Groote Peel (landelijk gebiedsnummer 140) omvat het Vogelrichtlijngebied Groote Peel en het gelijknamige Habitatrichtlijngebied. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De

---

¹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten². In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Groote Peel is aangewezen op 13 november 1990 (NMF-90-8848, Stcrt. 1990, nr. 235).

Het Staatsnatuurmonument Groote Peel is aangewezen op 13 november 1990 (NMF-90-8858, Stcrt. 1990, nr. 235).

Het Natura2000-gebied Groote Peel ligt in de provincies Limburg en Noord-Brabant en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Asten, Meijel en Nederweert.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

De Groote Peel vormt tezamen met de nabijgelegen Deurnse Peel en Mariapeel het restant van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. Deze peelhoogvenen werden grotendeels afgegraven tot op de zandondergrond. De Groote Peel is samen met de Deurnse Peel en Mariapeel de zuidelijkste representant van de vlakke subatlantische hoogvenen, die elders en ook in de Peelregio door afgraving, ontginning en vervingen grotendeels zijn verdwenen.

In de Groote Peel is in het verleden wel turf gewonnen, maar het gebied is vervolgens niet in cultuur gebracht. Het Brabantse deel is machinaal verveend waardoor er nauwelijks een puttenstructuur aanwezig is. Het Limburgse deel is grotendeels met de hand verveend, waardoor een groot areaal veenputten aanwezig is. Door erosie van de resterende hoge delen is de puttenstructuur vaak onduidelijk.

De Groote Peel wordt gekenmerkt door een complex van horsten en slenken. Het gebied kent daardoor een grote landschappelijke afwisseling van open vochtige en droge heideterreinen, pijpestrootjessavannen, struwelen en bosjes en moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen en natte heide. Door eerdere vernattingsmaatregelen zijn verschillende grote plassen ontstaan. In enkele veenputten vindt veengroei plaats.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Groote Peel behoort tot het Natura2000-landschap 'Hoogvenen'.

---

² Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Groote Peel is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.³

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Op hoofdlijnen bestaat het Natura2000-gebied uit de volgende deelgebieden: Astensche Peel, de Mosplak, Peel de Veluwe, Filosche Peel, 't Eeuwig Leven, Berkenbruin, Vossenbergh, de Veld, Koeuier, de Pijp, Aan den Berg en Lumme Buske.

Het Habitatrictlijn, Vogelrichtlijngebied en beschermd en Staatsnatuurmonument Groote Peel vallen allen vrijwel samen.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrictlijngebied valt (6,7 ha).

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op een aantal plaatsen aangepast (zie de detailkaarten in bijlage A):

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het voormalige natuurmonument en tevens Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) (21 ha).
- Uitbreiding met enkele percelen aan de Limburgse kant ten behoeve van een meer logische begrenzing (SBB-eigendom; 9 ha).

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen aangepast:

Uitbreiding met enkele percelen aan de Limburgse kant ten behoeve van een meer logische begrenzing (SBB-eigendom; 9 ha).

- Uitbreiding met nieuwe natuur (circa 60 ha) aan de Brabantse zijde ter verbetering van de hydrologische situatie ten behoeve van de instandhouding van herstellende hoogvenen (H7120). Deze gronden zullen in het kader van de Landinrichting Peelvenen worden verworven.

---

³ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Het Natura2000-gebied Groote Peel beslaat een oppervlakte van 1.410 ha. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en van het (voormalig) beschermd natuurmonument. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden). Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen

omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.

- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Voor het habitatype herstellende hoogvenen worden al vele jaren herstelmaatregelen uitgevoerd. Verdere kwaliteitsverbetering is zeker mogelijk. Hoewel kwaliteitsverbetering van dit habitatype in principe gericht zou moeten zijn op omvorming tot habitatype H7110 actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A), wordt dit (nog) niet als een realistisch doel gezien (en daarom ook niet als complementair doel opgenomen). Voor de landschapsstructuur en als drager van de waarden in het kader van de Vogelrichtlijn is behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van belang. De heidevegetaties op het verdroogde hoogveen worden niet tot habitattypen H4010 vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) en H4030 droge heiden gerekend, maar maken onderdeel uit van herstellende hoogvenen.

4.4 Vogelrichtlijn: Broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De dodaars is een karakteristieke broedvogel van veengebieden met kleine waterpartijen en als zodanig een regelmatige broedvogel. Tellingen uit deze eeuw leverden steeds tenminste 40 paren op, hetgeen voldoende is voor een sleutelpopulatie (maximaal 44 paren in 2000 en 2003). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A008 Geoorde fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Het eerste broedgeval werd vastgesteld in 1933. Daarna is de geoorde fuut lang een onregelmatige broedvogel in kleine aantallen gebleven (minder dan 5 paren). Vanaf begin 90-er jaren wordt jaarlijks gebroed en zijn de aantallen sterk toegenomen tot maxima van 42 paren in 1999 en 49 in 2003. Dit niveau ligt boven het gewenste aantal van een sleutelpopulatie en wijst er op dat voldoende habitat aanwezig is. Jaarlijks zouden ten minste 40 paren moeten broeden. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Het porseleinhoen is van oudsher een onregelmatige broedvogel in dit gebied, die in menig jaar ontbreekt en waarvan in goede jaren meer dan 5 paren worden vastgesteld. Maximaal werden 9 paren geteld in 1991. De sterke fluctuaties duiden op een niet jaarlijks voorhanden zijn van plasdras kruiden vegetaties van voldoende omvang. Met dit gegeven en de

landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding gewenst. Het betreft een relatief geïsoleerde populatie.

A272

Blauwborst

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 200 paren.

Toelichting

De blauwborst is van oudsher een broedvogel in de Brabant – Limburgse hoogveengebieden met een dieptepunt in het aantal paren begin 80-er jaren, daarna zette een herstel in. Tellingen in 1992-93 leverden totaal 316 paren voor het hele gebied op. Op basis van tellingen uit deelgebieden komt een geringe afname na deze topjaren naar voren. Voor de periode 1999-2003 wordt het bestand op gemiddeld 200 paren geschat. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276

Roodborsttapuit

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 80 paren.

Toelichting

De roodborsttapuit is van oudsher een broedvogel in lage aantallen, van circa 10 in de 60-er jaren tot enkele paren op het dieptepunt halverwege de 70-er jaren. Met de achteruitgang van de broedpopulatie van het agrarisch cultuurlandschap trad ook in dit deel van Nederland een sterke toename op in natuurgebieden; met name heide- en hoogveengebieden. Vanaf 1980 namen de aantallen van jaar op jaar toe tot 129 paren in 1997; een niveau ruim boven het gewenste aantal voor een sleutelpopulatie. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddelde bestand iets lager ingeschat: 80 paren. Rekolonisatie van het agrarisch gebied vanuit de natuurkernen heeft in Brabant en Limburg het belang van de natuurgebieden voor het voortbestaan van de roodborsttapuit overigens weer minder cruciaal gemaakt. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft vermoedelijk voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

4.5 Vogelrichtlijn: Niet broedvogels

A039

Taigarietgans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting

Aantallen taigarietganzen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Het gebied na de Kampina & Oisterwijkse Vennen en het Bargerveen de grootste bijdrage binnen het Natura2000-netwerk. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang is stabiel.

A039

Toendrarietgans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting

Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura2000-netwerk. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de

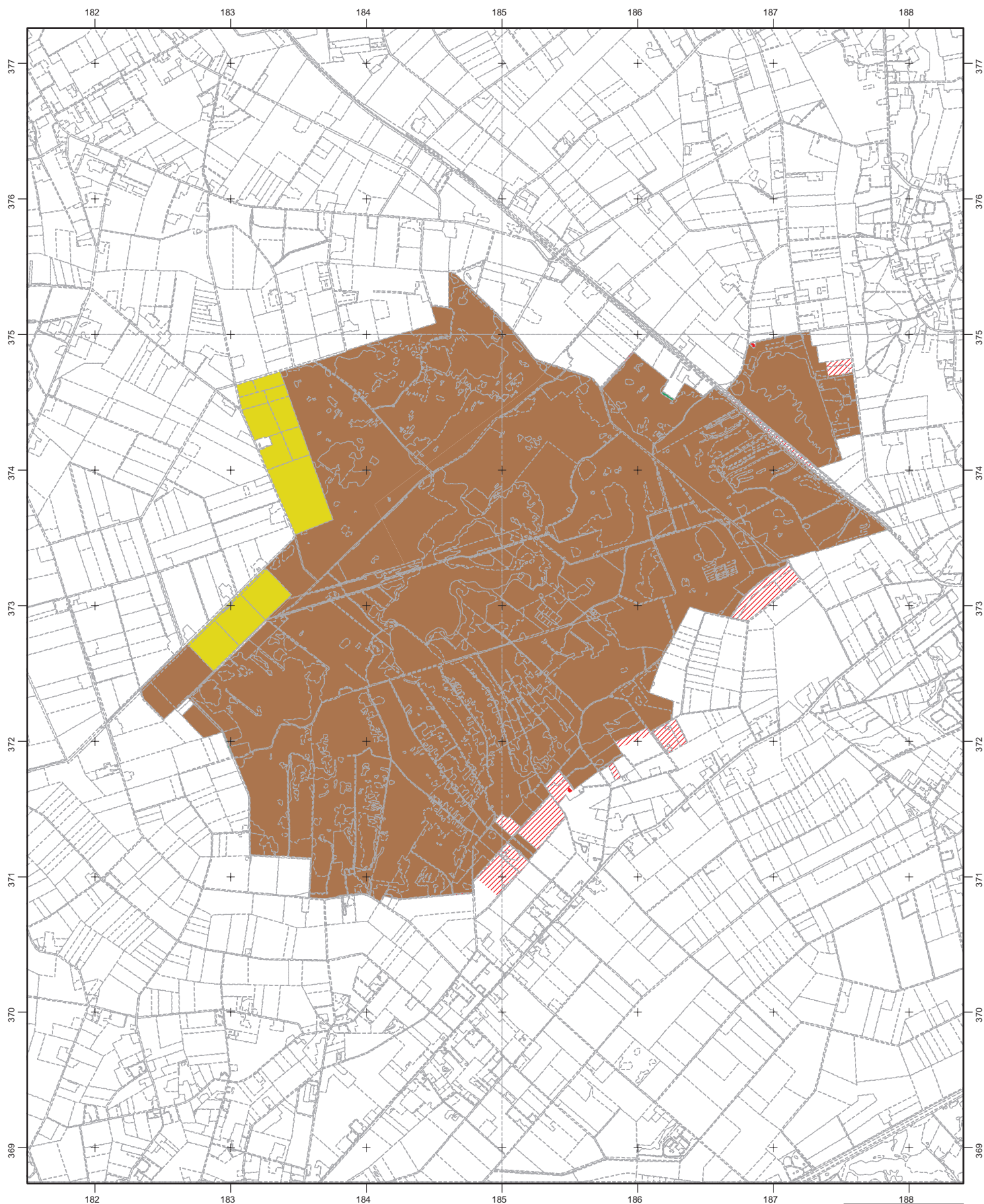
huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang is stabiel.

- A041**   **Kolgans**
Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
Toelichting   Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als slaappleaats. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang neemt toe.
- A127**   **Kraanvogel**
Doel   Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 120 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting   Aantallen kraanvogels zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. De Groote Peel, de Engbertdijksvenen en de Strabrechtse Heide leveren de grootste bijdrage binnen het Natura2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig vanwege de afname van het aantal pleisterplaatsen en het aantal pleisterende vogels en de toename van de onrust in de overgebleven gebieden. De aantallen in de monitoringsgebieden nemen niet significant af, zodat een herstelopgave op onderdeel populatie in de aangewezen gebieden niet aan de orde is.

4.6 Beschermd natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Groote Peel omvat een beschermd natuurmonument, namelijk Groote Peel. Verder omvat het Natura2000-gebied een (voormalige) staatsnatuurmonument, genaamd Groote Peel (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingsdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang in het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage B).

140. Grote Peel, diverse uitbreidingen met percelen aan de oostzijde

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden en
Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en
Faunabeheer

NMF-90-8848

13 november 1990

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied hierna te noemen "De Grootte Peel" in de gemeenten Meijel, Nederweert en Asten van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een als beschermd natuurmonument en een als staatsnatuurmonument aan te wijzen deel;

dat het natuurmonument wordt gekarakteriseerd door het voorkomen van een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadië van regenererend hoogveen, droge en natte heidegemeenschappen, oligotrofe tot mesotrofe vennen en droog en nat loofbos, die tezamen een in ecologisch en hydrologisch opzicht samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument behoort tot de in Nederland zeldzaam geworden hoogveenlandschappen en als zodanig van grote betekenis is;

dat er in het natuurmonument sprake is van hydrologische omstandigheden, die in hoge mate bepalend zijn voor het natte tot vochtige, voedselarme karakter van het natuurmonument;

dat in het natuurmonument uit botanisch oogpunt belangrijke aan oligotrofe omstandigheden gebonden hoogveen- en heidevegetaties voorkomen met de daarbij behorende zeldzame plantesoorten;

dat het natuurmonument in faunistisch opzicht van grote internationale en nationale betekenis is, vooral met betrekking tot de avifauna en herpetofauna;

dat het natuurmonument door zijn uitgestrektheid en door zijn verscheidenheid in begroeiingsvormen van belang is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument, dat hieronder niet alleen moet worden begrepen de hiervoor genoemde biologische waarden en het natuurschoon, maar ook de voor de fauna noodzakelijke rust, de voor hoogveengebieden kenmerkende geologische en geomorfologische structuur, de hydrologie en de waarde voor het archeologisch en paleoecologisch onderzoek;

Overwegende dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument van "De Groote Peel" in overweging is genomen bij besluit van 15 november 1988, nr. NMF/N-88-10555;

dat in de toelichting op het besluit van 15 november 1988, nr. NMF/N-88-10555, is vermeld dat op basis van toentertijd bekende onderzoeksgegevens het effect van drainage en beregening in het agrarisch gebied rond "De Groote Peel" op de grondwaterstand in het natuurmonument relatief gering is ten opzichte van de natuurlijke fluctuatie van het grondwaterpeil in dit gebied, zodat drainage en beregening niet kunnen worden aangemerkt als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet;

dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument van "De Groote Peel" opnieuw in overweging is genomen bij besluit van 14 november 1989, nr. NMF-89-12486;

dat sindsdien een aantal studies beschikbaar is gekomen naar de effecten van drainage en beregening op de hydrologische en ecologische systemen van "De Groote Peel", waaruit blijkt dat drainage en beregening in een zone van 2000 meter rond "De Groote Peel" schadelijk kunnen zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument;

dat voorts uit onderzoek is gebleken dat diepe grondwaterwinningen schadelijk kunnen zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis van "De Groote Peel";

dat op basis daarvan is besloten tot een aanpassing van de toelichting van de beschikking van 14 november 1989, nr. NMF-89-12486, inhoudende dat uitbreiding van drainage en beregening uit grondwater in een zone tot 2000 meter rond het gehele natuurmonument "De Groote Peel" alsmede uitbreiding van diepe grondwaterwinningen met een invloed op "De Groote Peel" vergunningplichtig zijn ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet;

dat de hiervoor genoemde aanpassing van de toelichting op de beschikking van 14 november 1989, nr. NMF-89-12486 van kracht is geworden op de datum van haar bekendmaking in de Staatscourant (Stc. 10 juli 1990, nr. 131);

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing alsmede de daarop gedane aanpassing door Gedeputeerde Staten van Limburg en van Noord-Brabant ingezonden schrifturen en beschouwingen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, juncto artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gedeelte van "De Grootte Peel" dat wordt gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Asten, sectie D, nrs. 3011 ged., 3308, 3350 ged., 3351, 3352, 3353, 3355 ged., 3382 ged., 3397 ged. en sectie R nr. 165, kadastraal bekend gemeente Nederweert, sectie N, nrs. 1 ged., 5, 6, 351, 355, 365, 366, 374, 387, 397, 404, 405, 409, 422, 432, 435, 436, 443, 445, 450, 451, 454, 464, 467, 481, 483, 488, 503, 505, 506, 508, 513, 523 en kadastraal bekend gemeente Meijel, sectie D nr. 173 een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 6/SN 7.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met de beschikking dient te worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ

7.17. Galor

TOELICHTING, behorende bij beschikking NMF-90-8848

1. INLEIDING

Het natuurmonument "De Groote Peel" is een van de grootste restanten van de voormalige, 30.000 ha grote Peelhoogvenen. Het is gelegen op de grens van de provincies Noord-Brabant en Limburg in de gemeenten Asten, Meijel en Nederweert.

Het natuurmonument "De Groote Peel" heeft een totale oppervlakte van circa 1340 ha, waarvan het grootste deel (circa 900 ha) staatseigendom is (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij). Met de onderhavige beschikking worden de gronden die niet in eigendom zijn van de Staat (circa 440 ha) aangewezen als beschermd natuurmonument. De oppervlakte van het beschermd natuurmonument bedraagt circa 440 ha. De staatseigendommen zijn aangewezen als staatsnatuurmonument.

De Groote Peel is in 1980 door de Nederlandse regering aangemeld voor opname in de "Lijst van wetlands van internationale betekenis" in het kader van de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Conventie van Ramsar, 2 februari 1977, Trb. 1975,84).

De Groote Peel is in 1986 aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van Richtlijn no. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand (Pb. EG no. L103 van 25 april 1979).

In 1985 is de Groote Peel ingesteld als Nationaal Park in oprichting.

Bij besluit van 15 november 1988, nr. NMF/N 88-10555 is de aanwijzing als beschermd natuurmonument "De Groote Peel" in overweging genomen. Op grond van toentertijd bekende onderzoeksgegevens is in de toelichting bij genoemd besluit vermeld dat het effect van drainage en beregening in het agrarisch gebied rond "De Groote Peel" op de grondwaterstand in het natuurmonument relatief gering is ten opzichte van de natuurlijke fluctuatie van het grondwaterpeil in dit gebied. Op basis daarvan is geconcludeerd dat drainage en beregening niet kunnen worden beschouwd als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Nadien is een aantal studies beschikbaar gekomen over de hydrologische en ecologische effecten van drainage en beregening uit grondwater op "De Groote Peel". Uit deze studies konden vooralsnog geen definitieve, eenduidige conclusies worden getrokken. Aangezien de duidelijkheid nog ontbrak over de ecologische gevolgen van drainage en beregening uit grondwater op "De Groote Peel" en daarmee ook over de externe werking van artikel 12 lag het in de rede niet over te gaan tot aanwijzing als beschermd natuurmonument van "De Groote Peel", maar de aanwijzing daarvan opnieuw in overweging te nemen.

Er werd een commissie van onafhankelijke deskundigen ingesteld die op basis van het beschikbare materiaal een advies heeft uitgebracht over de ecologische gevolgen van drainage en beregening uit grondwater in relatie tot de natuurlijke peilfluctuaties in "De Groote Peel". Uit haar advies bleek dat deze

activiteiten ecologische schade in het natuurmonument kunnen veroorzaken.

Voorts vroeg de commissie in haar advies aandacht voor de effecten van diepe grondwaterwinning op "De Grootte Peel".

Uit het advies van genoemde commissie alsmede uit andere onderzoeken is vast komen te staan dat de kwantitatieve hydrologische effecten van de diepe grondwaterwinningen die invloed hebben op "De Grootte Peel", vergelijkbaar zijn met de effecten van de uitgevoerde drainage en beregening uit grondwater.

Daarop is besloten tot een aanpassing van de toelichting bij de beschikking van 14 november 1989, nr. NMF-89-12486 inhoudende dat uitbreiding van drainage en beregening in een zone van 2000 meter rond het gehele natuurmonument "De Grootte Peel", alsmede uitbreiding van diepe grondwaterwinningen met een negatieve invloed op "De Grootte Peel" vergunningplichtig zijn ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Deze aanpassing is van kracht geworden met ingang van haar bekendmaking in de Staatscourant (Stc. 10 juli 1990, nr. 131).

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, de begrenzing van het natuurmonument, de planologische regelingen, de rechtsgevolgen en ten slotte een korte beschrijving van het huidige gebruik en het gewenste beheer.

De in de voorgenomen aanwijzing begrepen gronden vormen een integrerend en substantieel onderdeel van het natuurmonument "De Grootte Peel" als geheel. Om die reden zal in de paragrafen 2 tot en met 5 dan ook volstaan worden met beschrijvingen van het gehele gebied en niet afzonderlijk ingegaan worden op de gronden die geen eigendom van de Staat zijn.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS

2.1. Geologie, bodem en waterhuishouding

De geologische opbouw van Zuid-Nederland wordt gekenmerkt door een aantal breuken die het gebied verdelen in hoger (horsten) en lager gelegen delen (slenken). Het natuurmonument "De Grootte Peel" is gelegen in de Centrale Slenk. Tijdens de laatste IJstijd (Weichsel-glaciaal) stroomden grote hoeveelheden dooiwater (met name in het voorjaar) over de spaarzaam begroeide oppervlakte, waardoor brede, zwak glooiende dalen werden uitgesleten. Hierover werden in koude fasen van de IJstijd door de wind een dik pakket fijn zand en leem afgezet. Dit resulteerde in langgerekte dekzandruggen in de heersende windrichting (zuidwest tot west naar noordoost tot oost). De brede, ondiepe dalen werden hierdoor op verschillende plaatsen afgedamd hetgeen tot een stagnatie van de afwatering leidde. Toen tegen het einde van de IJstijd het klimaat weer vochtiger werd begon in de afgedamde dalgedeelten veenvorming. Eerst ontstond eutroof (= voedselrijk) laagveen dat later overging via mesotroof in oligotroof (= voedselarm) hoogveen.

Het hoogveen breidde zich in het Holoceen tot buiten de dalen uit, zodat ten slotte vrijwel de gehele minerale ondergrond van het Peelgebied onder een dik veenpakket verdween. Aldus ontstonden hier de meest zuidelijk gelegen hoogvenen van de noordwest-Europese laagvlakte.

Het oorspronkelijke hoogveenreliëf is door het afgraven van het veen grotendeels gewijzigd. Bij de grootschalige verveningswijze zoals die in het

Brabantse deel werd toegepast werd het veen over een aaneengesloten oppervlakte nagenoeg geheel weggegraven. Daartoe moest het veen ontwaterd worden door middel van sloten en werden vaarten en wijken gegraven die voor het transport werden gebruikt. In het Limburgse deel werd door particulieren voor eigen gebruik veen afgegraven waardoor talrijke veenputten ontstonden. Hier zijn ook nog de peelbanen aanwezig die dienden voor het vervoer van de turf. Het reliëf is hier sterk wisselend; naast hogere en drogere veenresten bevinden zich diepere veenputten. Door de aanleg van dammen kwamen afgeveende laagten in het Brabantse deel onder water te staan. Op een klein aantal weinig of niet vergraven peelvelden en peelbanen komt nog jong veenmosveen (grauwveen) voor. Deze plekken moeten beschouwd worden als geologisch en geomorfologisch zeer waardevol, omdat hier een (bijna) volledige oorspronkelijke veenopbouw aanwezig is.

Verspreid over "De Grootte Peel" komen delen voor met zwartveen en vooral laagveen (voornamelijk riet- en bosveen).

Thans wordt "De Grootte Peel" gedomineerd door hoger gelegen wijkdijken en peelbanen met de uitgeveende laagten ertussen. In de laagten zijn in het Brabantse deel tal van greppels en banken van de grootschalige verveningen aanwezig en in het Limburgse deel de kenmerkende kleinschalige structuur van de veenputten.

2.2. Vegetatie en flora

Door de ontwatering en vervening, gevolgd door latere beheersmaatregelen is binnen "De Grootte Peel" een grote diversiteit in vegetatiestructuren ontstaan. Naast moerassen en heiden komen aanzienlijke oppervlakten open water voor, alsmede pijpestrootjesavannen, struwelen en bossen.

De bossen bestaan voor een deel uit aangeplant loof- en naaldhout. Een deel van het oppervlakte bestaat uit spontaan opgeslagen berkenstruweel en -bos. Het grootste deel van "De Grootte Peel" is bedekt met heide- en pijpestrootjevegetaties. De natte tot vochtige heide wordt gekenmerkt door Dopheide met daarbij onder andere ook Veenpluis, Eenarig wollegras en Veenmossen. De droge heide wordt gedomineerd door Struikheide, met daarnaast onder andere Schapegras, Borstelgras en Bochtige smele. Bovengenoemde vegetaties worden echter in toenemende mate gedomineerd door Pijpestrootje.

In het natuurmonument komen min of meer aan de oorspronkelijke hoogvenen verwante vegetaties voor. Ze worden vooral aangetroffen in en langs de veenputten al dan niet in de vorm van drijftillen. Kenmerkende soorten daarbij zijn: diverse soorten Veenmossen (waaronder *Sphagnum papillosum*), Witte snavelbies, Ronde en Kleine zonnedauw, Veenbes en Lavendelheide.

Circa 350 ha van het natuurmonument wordt gevormd door moerasvegetaties, veelal gedomineerd door Pijpestrootje en/of Pitrus. In een deel van de plassen worden vegetaties aangetroffen die kenmerkend zijn voor enigszins gestoorde, oorspronkelijk oligotrofe milieus met daarin Veenmossen, Eenarig wollegras, Veenpluis en diverse Zeggesoorten. Er komen daarnaast rietvegetaties voor met wilgenopslag en moerasstruwelen met Vuilboom, Grauwe en Geoorde wilg. In het natuurmonument komt nog een aantal soortenrijke graslanden voor.

2.3. Fauna

"De Groote Peel" is een belangrijk vogelgebied, zowel voor trekvogels en wintergasten als voor broedvogels. Het gebied kan beschouwd worden als één van de vogelrijkste gebieden van West-Europa. In "De Groote Peel" komen circa 140 à 150 vogelsoorten voor. In het najaar vervult het Groote Peel-gebied een belangrijke functie voor veel soorten vogels, die dan in grote aantallen ruïen. Er zijn dan duizenden trekvogels aanwezig, die "De Groote Peel" als tussenstation gebruiken op weg naar de zuidelijk gelegen overwinteringsgebieden.

Van de trekvogels in het najaar moet vooral de Kraanvogel worden genoemd. De Kraanvogel foerageert veelal op de omliggende akkers en rust 's nachts in "De Groote Peel". Ook diverse soorten ganzen, waarvan vooral de Taiga-rietgans genoemd moet worden, gebruiken "De Groote Peel" als overwinteringsplaats. Het gebied fungeert als rust- en verzamelplaats voor vele waadvogels en steltlopers, waaronder Wulpen, Grutto's, Groenpoot- en Zwarte ruiters, Kemphanen, Kieviten, reigers en diverse soorten eenden.

Het aantal soorten broedvogels bedraagt thans circa 95. Naast de Kokmeeuwen - waarvan ruim vierduizend broedparen aanwezig zijn, moeten worden genoemd de vele watervogels (Geoorde fuut, Fuut, Dodaars, Wilde eend, Zwarte stern, Zomer- en Wintertaling en Slobeend) en moerasvogels (Roerdomp, Waterral, Porseleinhoen, Kleinst waterhoen, Kleine karekiet en Blauwborst). Andere belangrijke en zeldzame broedvogels zijn: Grutto, Scholekster, Rietgors, Bruine kiekendief, Wulp, Ransuil, Roodborsttapuit, Paapje, Pijlstaart, Buizerd, Tureluur, Sprinkhaanrietzanger, Boomvalk en Havik.

Naast de vele vogelsoorten komen ook talrijke soorten zoogdieren, reptielen en amfibieën voor, waaronder Gladde slang en Heikikker. Tevens is er sprake van een grote rijkdom aan insecten, met name vlinders en libellen.

3. NATUURSCHOON

Het natuurmonument "De Groote Peel" is door de variatie in begroeiingstypen, de uitgestrektheid en landschappelijke openheid van betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

De afwisseling in open droge en vochtige heideterreinen, pijpestrootjesavannen, waterplassen, struwelen, moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen is hiervoor mede van wezenlijk belang.

4. BEGRENZING

Het natuurmonument "De Groote Peel" is gelegen aan weerszijden van de grens van de provincies Limburg en Noord-Brabant, binnen de gemeenten Asten, Meijel en Nederweert. De provinciale weg alsmede de oude weg Asten-Meijel met aangrenzende berm vallen buiten het natuurmonument.

De begrenzing van het gehele natuurmonument (zowel het als beschermd als het als staatsnatuurmonument aangewezen deel) is met name bepaald aan de hand van de aanwezige natuurwetenschappelijke waarden, waarbij de kadastrale grenzen

werden aangehouden. Tevens is uitgegaan van in het terrein herkenbare topografische grenzen. Bij het bepalen van de begrenzing is zoveel mogelijk aangesloten bij de begrenzing van het Nationaal Park i.o. Voor zover hiervan is afgeweken betreft het voormalige landbouwgronden die in eigendom en beheer zijn bij het Staatsbosbeheer.

Daarnaast zijn 2 percelen opgenomen waar dit niet voor geldt. Zij maken echter wel een integrerend onderdeel uit van het natuurmonument. Het betreft een perceel grasland dat als een enclave in het natuurgebied ligt, en een perceel bos dat aan 2 zijden aan het Nationaal Park grenst en tot natuurgebied is bestemd. Voor de exacte begrenzing wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN 6/SN 7.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN

5.1. Internationaal niveau

Het natuurmonument "De Groote Peel" en de directe omgeving ervan zijn in internationaal opzicht van groot belang voor met name watervogels. De Groote Peel is door de Nederlandse regering dan ook in 1980 aangemeld voor opname in de "Lijst van wetlands van internationale betekenis", ingevolge de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Conventie van Ramsar, 1971). De conventie bevat bepalingen ten aanzien van bescherming van het gebied.

De Groote Peel is in 1986 aangewezen als speciale beschermingszone volgens de Richtlijn no. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (EG-Vogelrichtlijn). De richtlijn bevat beschermingsbepalingen die gericht zijn op vogels en hun leefgebieden, met name soorten die in Europees verband bijzondere zorg behoeven.

5.2. Nationaal niveau

In de Vierde Nota voor de Ruimtelijke Ordening (regeringsbeslissing, 1988) is ten aanzien van de Groote Peel een beleid voorzien, waarin de natuur richtinggevend is gesteld voor de ruimtelijke ontwikkeling.

In de Structuurschets Landelijke en Stedelijke Gebieden (1989) is de Groote Peel aangeduid als grote eenheid natuurgebied en nationaal park in oprichting. In het vigerende Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud (1986) is de Groote Peel opgenomen als Grote Eenheid Natuurgebied. Het beleid in deze gebieden is gericht op scheiding van de functie natuur van andere sterkere functies die de functie natuur kunnen verdringen.

Uitwerking van dit beleid richt zich met name op duurzame instandhouding en waar mogelijk herstel van die factoren die voor het bestaan van de kenmerken en waarden van de natuurgebieden bepalend zijn. Daarnaast zijn de Groote Peel en een ten noorden ervan gelegen gebied in het Structuurschema aangewezen als een voor ganzen belangrijk gebied.

In het Natuurbeleidsplan (regeringsbeslissing, 1990) is de Groote Peel aangeduid als kerngebied en maakt het deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, het samenhangende netwerk van in (inter)nationaal opzicht belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen.

In dit plan is de Groote Peel voorts aangeduid als gebied dat, vanuit natuuroptiek, in aanmerking komt voor projecten gericht op het tegengaan of

voorkomen van verdroging.

Het gebied tussen de Grootte Peel en de Deurnse Peel is aangeduid als gebied met potenties voor natuurontwikkeling.

De Grootte Peel is op 8 mei 1985 ingesteld als Nationaal Park in oprichting. Het nationale parkenbeleid is er op gericht het gebied tot in lengte van jaren als zodanig veilig te stellen. Tevens is het beleid er op gericht de nadelige invloeden van buitenaf op het Nationaal Park te beperken. Op dit moment is voor het Nationaal Park i.o. de Grootte Peel een concept Beheers- en Inrichtingsplan opgesteld.

Voor delen van het agrarische gebied rondom het natuurmonument is toepassing van de Relatienota voorgesteld. Voor het Brabantse gebied zijn begrenzingsvoorstellen voor 160 ha reservaatgebied gedaan. Voor het Limburgse gebied is 140 ha reservaatgebied en 265 ha beheersgebied begrensd en is een beheersplan vastgesteld.

De als reservaatgebied in het kader van de Relatienota aangewezen gronden kunnen na verwerving binnen de begrenzing van het Nationaal Park worden opgenomen.

5.3. Provinciaal niveau

In de partiële herziening van het streekplan Midden- en Oost-Brabant 1985 (vastgesteld in 1987) hebben de terreinen van het natuurmonument "De Grootte Peel" alsmede de Astense Peel inclusief de bos- en heideterreinen aan de oostzijde van de provinciale weg Asten-Meijel de aanduiding "Natuurgebied". Dat geldt ook voor een aantal agrarische gronden langs de Peelweg en Kokmeeuwenweg. De aan de hierboven genoemde terreinen grenzende landbouwgronden hebben de aanduiding "Agrarisch gebied met landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde". Het agrarisch gebied aan de noord- en westkant is in het streekplan tevens aangeduid als ganzengebied.

In deze partiële herziening zijn verwerkt het vastgestelde streekplan uit 1978 alsmede de vastgestelde partiële herzieningen uit 1983 en 1984.

De Grootte Peel is als stiltegebied opgenomen in het ontwerp-uitwerkingsplan "stiltegebieden" van de provincie Noord-Brabant.

In het streekplan Noord- en Midden-Limburg wordt de Grootte Peel aangeduid als een "Gebied met zeer waardevolle natuurwaarden".

Hier omheen ligt een zone met de aanduiding "Gebied met waardevolle natuurwaarden" waar vermenging van de functies natuurlijk milieu en landbouw wordt voorgestaan. Het streekplan is vastgesteld in 1982; een algehele herziening is momenteel in voorbereiding. De provincie Limburg heeft tevens een intentieprogramma "Stiltegebieden" in voorbereiding waarin de Grootte Peel is opgenomen.

5.4. Gemeentelijk niveau

Nederweert

Het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Nederweert is vastgesteld door de gemeenteraad in 1984. Het plan is in 1986 gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Limburg.

De gronden van het natuurmonument "De Grootte Peel" zijn bestemd tot "Natuurgebied". Op de tot natuurgebied bestemde gronden mag uitsluitend het behoud of het herstel van aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuur-

wetenschappelijke, landschappelijk of cultuurhistorische waarden plaatsvinden, met dien verstande dat werkzaamheden die de aard en het karakter van het gebied aantasten of kunnen aantasten zijn verboden.

De aangrenzende landbouwgronden zijn bestemd tot "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden".

De tot deze categorie bestemde gronden mogen uitsluitend gebruikt worden voor agrarische doeleinden, alsmede voor het behoud of herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden.

Het handhaven van open ruimten is uitgangspunt voor dit gebied. De betrokken gronden vormen een bufferzone voor de tot natuurgebieden bestemde gronden en dienen ter instandhouding van de ondersteuningsfunctie voor natuur en landschap.

Door Gedeputeerde Staten is goedkeuring onthouden aan het aanlegvergunningstelsel binnen de bestemming "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden".

Bij Koninklijk besluit van 29 december 1988, nr. 6, heeft de Kroon in beroep ondermeer bepaald dat voor een op de bestemmingsplankaart aangegeven gebied rondom de Grootte Peel een aanlegvergunning vereist is voor het leggen van drainagebuizen, het graven en/of dempen van sloten, het door afwateren, ontwateren of afdammen, wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen en het slaan van putten dieper dan 2 meter.

Meijel

Het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Meijel is door de gemeenteraad in 1980 vastgesteld.

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben in 1981 het plan gedeeltelijk goedgekeurd. De partiële herziening is op 5 november 1986 vastgesteld.

Bij Koninklijk besluit van 22 december 1989, nr. 89.031540, heeft de Kroon in beroep ondermeer bepaald dat in een zone van 600 meter rondom de Grootte Peel een aanlegvergunning is vereist voor het leggen van drainagebuizen, het graven en/of dempen van sloten, het door afwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen en het slaan van waterputten dieper dan 2 meter.

De gronden van het natuurmonument zijn bestemd tot "Natuurgebied".

De Kalispeel en andere aan het reservaat grenzende gronden alsmede het Schepersberg Peelke zijn bestemd tot "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarde".

Asten

In het bestemmingsplan buitengebied gemeente Asten 1982 worden de gronden binnen het natuurmonument alsmede de Astense Peel inclusief de natuurterreinen ten oosten van de provinciale weg Asten-Meijel bestemd tot "Natuurgebied". De hieraan grenzende gronden zijn bestemd als "Agrarisch gebied met bufferfunctie en landschappelijke waarden".

Het betreft vooral gronden langs de Peelweg, Kokmeeuwenweg, ten noorden van de Kruisbaan, de omgeving van de Kluutweg en de Schietbaan en de Hoeksche Kuilen. Bij hun besluit tot gedeeltelijke goedkeuring van het betreffende bestemmingsplan hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant geoordeeld dat bij de planherziening een aanlegvergunningvereiste voor het uitvoeren van onder meer drainagewerkzaamheden opgenomen dient te worden.

Bij Koninklijk besluit van 23 december 1988, nr. 44, heeft de Kroon ondermeer bepaald dat in een zone van 600 meter rondom het natuurgebied de Grootte Peel een aanlegvergunning vereist is voor het leggen van drainagebuizen, het graven/en of dempen van sloten, het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen, het slaan van putten dieper dan 2 meter en het scheuren van graslandvegetaties.

6. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit de stekken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen.

Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten. Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke met de eigenaar of gebruiker is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument, of waarvoor ontheffing is verleend, geldt dit verbod evenmin. Voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is men gehouden aan het in artikel 12 en 14 bepaalde.

Met behulp van artikel 16 is het mogelijk in het natuurmonument handelingen verricht door derden die verstoring of schade kunnen veroorzaken, zoals het crossen met motorvoertuigen of fietsen, tegen te gaan.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 12

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd. Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren.

Wellicht ten overvloede zij er op gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn. Het is niet mogelijk op voorhand van alle handelingen precies aan te geven of ze al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de (gevarieerde) opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij advies te vragen van de Consulente Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zal uitsluitel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen. Ten einde de gedachten ten aanzien van het voorgaande enigszins te bepalen, wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, vergunningplichtig zullen zijn.

Het is een niet-limitatieve opsomming.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet.
- Het verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding, waterkwaliteit of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben, zoals het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dichten van watergangen, plassen en vennen, met uitzondering van werken welke zijn voorzien in de bestaande Keur van het Waterschap.
- Plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voertuigen, caravans en tenten.
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties, constructies of apparatuur.
- Aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen van enige omvang.
- Ontgronden, bodem-verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en graven, vervenen, woelen of andere verstoringen van de bodem.
- Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen, produkten of materialen.
- Winnen van bosstrooisel of mos.
- Het afbranden van (delen van) de vegetatie.
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterrainen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen, dagcampings en dergelijke.
- Het gebruik van meststoffen en het aanwenden van chemische bestrijdingsmiddelen en andere groei- en stoorstoffen, met uitzondering van het huidige gebruik op de percelen, kadastraal bekend gemeente Nederweert, sectie N, nrs. 374 en 443.
- Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten, anders dan ten behoeve van het normale onderhoud.
- Het verrichten van andere handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of tot gevolg kunnen hebben.
- Het uitoefenen van de jacht, met uitzondering van de jacht op basis van overeenkomsten aangegaan voor de datum van de beschikking van 15 november 1988, nr NMF/N88-10555.
- Beoefenen van motorsport, het houden van wedstrijden en races, het crossen met motorvoertuigen, bromfietsen of fietsen.

Onder de werking van artikel 12 vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het natuurmonument worden verricht maar ook handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden van het natuurmonument.

Met betrekking tot deze zogenaamde externe werking van artikel 12 zij hieronder het volgende opgemerkt.

Onderzoek waarover aan de Tweede Kamer is gerapporteerd bij brief van 11 maart 1988, (Tweede Kamer, vergaderjaar 1987-1988 20.482) wees uit dat het effect van drainage en beregening uit grondwater in het agrarisch gebied rond "De Grootte Peel" op de grondwaterstand in het natuurmonument relatief gering is ten opzichte van de natuurlijke fluctuatie in het grondwaterpeil van dit gebied. Op basis van dit onderzoek is in de toelichting bij de beschikking van 15 november 1988, nr. NMF/N 88-10555, geconcludeerd dat drainage en beregening

niet kunnen worden aangemerkt als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Ook uit nadien verschenen studies naar de effecten van drainage en beregening uit grondwater op de hydrologische en ecologische systemen van "De Groote Peel" konden geen definitieve, eenduidige conclusies getrokken worden.

Vooralsnog werden daarom drainage en beregening uit grondwater niet beschouwd als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Nadere onderzoeksresultaten alsmede het advies van de ingestelde Commissie van deskundigen en het rapport van een ambtelijke projectgroep ter zake, hebben thans duidelijkheid gegeven omtrent de effecten van drainage en beregening uit grondwater op de hydrologische en ecologische systemen van "De Groote Peel". Gebleken is dat deze activiteiten ecologische schade kunnen veroorzaken. Voorts is uit onderzoek gebleken dat de effecten van diepe grondwaterwinningen vergelijkbaar zijn met de kwantitatieve hydrologische effecten van de uitgevoerde drainage en beregening uit grondwater en dat derhalve uitbreidingen van deze winningen schadelijk kunnen zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Op grond van het bovenstaande zullen de volgende activiteiten als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet worden beschouwd:

- elke handeling die een uitbreiding betekent van bestaande drainage en beregening uit grondwater in het agrarische gebied rond het natuurmonument "De Groote Peel". Het gebied waarop deze vergunningplicht van toepassing is (een zone van 2000 meter rond het natuurmonument) is aangegeven op een bij deze toelichting behorende kaart;
- elke uitbreiding van diepe grondwaterwinningen met een invloed op de waterstand in het natuurmonument "De Groote Peel".

Ook zal vergunning ex artikel 12 aangevraagd moeten worden voor het gebruik van (delen van) "De Groote Peel" als schietveld voor de schietbomen gelegen aan de Nieuwe Dijk te Ospeldijk. Dit geldt tevens voor het storten van vuil e.d. op de voormalige vuilstort van de gemeente Asten nabij de provinciale weg Asten-Meijel.

6.3. Rechtsgevolgen ex artikel 14

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen.

Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud, het herstel of de vergroting van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Het beheersplan komt tot stand in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet zijn voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunningen vereist.

Daarnaast brengt een beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor de mogelijk aan een beheersplan verbonden kosten, die redelijkerwijze niet of niet geheel voor hunner last behoren te komen.

7. HUIDIGE GEBRUIK EN GEWENST BEHEER

7.1. Huidig gebruik

"De Groote Peel" wordt voornamelijk beheerd door Staatsbosbeheer en de gemeente Asten. De gemeente Asten en het Staatsbosbeheer hebben beiden een beheersplan opgesteld.

In het beheersplan van de gemeente Asten zijn de navolgende doelstellingen opgenomen:

- a. Het in stand houden van het circa 400 ha grote peelgebied van de gemeente Asten en ervoor zorg dragen dat dit waardevolle natuurterrein als zodanig aaneengesloten intact blijft. Het is eveneens van groot belang dat gezorgd wordt voor een juiste beheersrelatie met het aangrenzend natuurreserveaat "De Groote Peel" van CRM (thans Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij).
- b. Het in stand houden c.q. ontwikkelen van het regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moerasvegetaties, heidegemeenschappen, alsmede bossen, waar dat uitgaande van de vegetatiekundige en faunistische betekenis verantwoord is.
- c. Het in stand houden van de aan dit peellandschap gebonden fauna, waarbij met name de rijkdom aan vogelsoorten vermeld moet worden, zonder dat dit ten koste gaat van andere waardevolle elementen.
- d. Het in stand houden van het vervenings- en ontsluitingspatroon in verband met de huidige of toekomstige cultuurhistorische betekenis.
- e. Het in stand houden c.q. herstellen van de interne en externe ruimtelijke verschijningsvorm welke karakteristiek is voor de Astense Peel, te weten de enorme uitgestrektheid, voor zover niet strijdig met vegetatiekundige, avifaunistische en beheerstechnische aspecten.
- f. Het bieden van de gelegenheid tot het verrichten van onderzoek, mits de uitvoering van het onderzoek geen afbraak doet of kan doen aan de doelstellingen a tot en met e.
- g. Het toegankelijk houden van de Astense Peel ten behoeve van alleen zeer extensief recreatief medegebruik om meer kennis en waardering te krijgen voor dit terrein, mits dit geen afbreuk doet of kan doen aan de doelstellingen a tot en met e."

In het beheersplan van het Staatsbosbeheer zijn de navolgende doelstellingen geformuleerd:

- a. Het in stand houden van een belangrijk restant van het peelgebied. Grote aaneengesloten hoogveenresten zijn in Nederland door vervening, ontginning en andere cultuurtechnische werken thans schaars geworden.
- b. Het in stand houden c.q. ontwikkelen van regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moerasvegetaties, heidegemeenschappen, alsmede bossen, daar waar dat natuurwetenschappelijk gezien verantwoord is en beheerstechnisch gerealiseerd kan worden.
- c. Het in stand houden van de voor het reserveaat kenmerkende diersoorten, waarbij met name de rijkdom aan vogelsoorten vermeld moet worden.
- d. Het behouden van het cultuurhistorisch waardevolle verveningspatroon, met name de peelbanen en veenputten in het Limburgse deel en de vaarten of wijken en plassen in het Brabantse deel van het reserveaat; verder het in

- stand houden van de vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle bebouwing, alsmede het behoud van archeologisch waardevolle objecten.
- e. Het in stand houden en herstellen van de landschappelijke openheid van het reservaat, voor zover niet in strijd met natuurwetenschappelijke aspecten en binnen de mogelijkheden daarvan.
De externe landschappelijke verschijningsvorm van het reservaat zal hierbij in grote lijnen onaangetast blijven.
  - f. Het bieden van gelegenheid tot het verrichten van onderzoek, mits de uitvoering van het onderzoek geen afbreuk doet of kan doen aan het onder a tot en met e gestelde.
  - g. Het bieden van gelegenheid het reservaat te bezoeken om te genieten van de natuur, dan wel om meer kennis van en waardering voor natuur en landschap te krijgen, mits dit geen afbreuk doet of kan doen aan het onder a tot en met e gestelde".

Het huidig gebruik is in eerste instantie gericht op het in stand houden c.q. ontwikkelen van regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen, heidevegetaties en bossen.

- Voor wat betreft het in stand houden c.q. ontwikkelen van levend hoogveen en de (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen heeft men de waterhuishouding de laatste jaren verder weten te reguleren door onder andere compartimentering van de waterhuishouding en het opstuwen van het waterpeil.
- Door middel van begrazing met schapen vindt afvoer plaats van nutriënten.
- Tevens worden vegetaties begraasd, gemaaid of gebrand en houtige gewassen gekapt. Begrazing vindt plaats door schapen, paarden en runderen.
- Het in stand houden van de voor "De Grootte Peel" kenmerkende diersoorten wordt mede geëffectueerd door middel van recreatiezonering in tijd en plaats, bebording en beperkte jachttuioefening.
- Het jachtgenot is in het Limburgse deel niet verhuurd.
Het genot van de jacht in het Noord-Brabantse deel, voor zover in eigendom van de gemeente Asten is aan vier personen verhuurd tot 1 april 1992.
In de jachthuurovereenkomsten zijn beperkende bepalingen opgenomen ten aanzien van: de te bejagen soorten, de jachtperiode, de periode als er kraanvogels pleisteren, het aantal geweren, de jacht op bepaalde terreingedeelten en het plaatsen van schiethutten, heiningen en vaste hoogzitten.
Voor het gedeelte in Noord-Brabant in beheer bij het Staatsbosbeheer, is per 1 april 1989 de jachthuurovereenkomst geëxpireerd.
In overleg met betrokkenen is een geïntegreerd plan voor het wildbeheer in en rond "De Grootte Peel" opgesteld waarin ondermeer een zonering in tijd en plaats en een differentiatie naar te bejagen diersoort is opgenomen.
- Jaarlijks bezoeken $\pm$ 100.000 mensen "De Grootte Peel". Een bezoekerscentrum is aanwezig.

Twee percelen zijn nog in gebruik bij agrariërs als maisakker en als grasland. De openbare waterlossing, de "Eeuwselsche Loop" is binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen, alsmede (gedeelten van) enkele openbare onverharde wegen. Een deel van "De Grootte Peel" is in gebruik als schootsveld voor schietbomen die direct buiten "De Grootte Peel" staan aan de Nieuwe Dijk te Ospeldijk. Nabij de provinciale weg Asten-Meijel is tevens een vuilstort van de gemeente Asten aanwezig. Het storten is met ingang van 1 januari 1989 beëindigd.

7.2. Gewenst beheer

Voor wat betreft het in stand houden c.q. ontwikkelen van levend hoogveen en de (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen, dient gestreefd te worden naar een hoge en stabiele waterstand. Algemeen uitgangspunt hierbij dient te zijn het verkrijgen van een stand-still-situatie zodat stabilisatie en op termijn vermindering van de wegzijging gaat optreden.

Teneinde de hydrologische situatie in "De Grootte Peel" te verbeteren is het gewenst om aanvullende voorzieningen (compartimentering) te treffen waarmee een betere benutting van het beschikbare water kan worden bewerkstelligd.

Daarnaast worden bestuurlijke maatregelen getroffen teneinde een stand-still-situatie te verkrijgen met betrekking tot drainage en beregening uit grondwater in de zone rondom "De Grootte Peel".

Zo zullen door de provincies Noord-Brabant en Limburg maatregelen worden getroffen in het kader van de provinciale verordeningen met betrekking tot beregening, de uitvoering van de Grondwaterwet voor diepe grondwateronttrekkingen en het opstellen van een waterhuishoudingsplan waarin functies worden toegekend voor bepaalde gebieden.

Op middellange termijn is de volgende beleidsaanpak gewenst:

- Het ontwikkelen van een beleid gericht op vermindering van de drink- en industriewaterwinningen die "De Grootte Peel" beïnvloeden onder andere door verplaatsing van deze winningen. Hieraan zal voor zover mogelijk door de provincies gestalte worden gegeven.
- Het nader vormgeven en uitvoeren van recent door de provincies opgestelde ideeën met betrekking tot een wateraanvoerplan rond "De Grootte Peel" met als doel te komen tot enerzijds een vermindering van de wegzijging van water uit het natuurgebied en anderzijds een groter aanbod van oppervlaktewater ten behoeve van de landbouw.
Bij de nadere vormgeving van het plan zal ook verkend worden of er mogelijkheden zijn om op korte termijn enige flexibiliteit aan te brengen in de beperkingen met betrekking tot de drainage. Zulks in het licht van de mogelijk verbeterde hydrologische omstandigheden in het natuurgebied.
- Het bekijken van de mogelijkheden voor een herinrichting in het gebied rond "De Grootte Peel" (eventueel gekoppeld aan andere natuurgebieden in deze regio). Hierbij dienen enerzijds aspecten te worden bekeken als het verbeteren van de hydrologische en ecologische situatie in de natuurgebieden gerelateerd aan de doelstellingen, het creëren van bufferzones met daarin een extensief grondgebruik en het aanvoeren van water en anderzijds hoe de agrarische structuur kan worden verbeterd en knelpunten kunnen worden opgelost.

Ten aanzien van het interne natuurbeheer van "De Grootte Peel" zijn voorts de volgende maatregelen gewenst:

- Het in stand houden van oligotrofe water- en moeraslevensgemeenschappen en heidegemeenschappen is van groot belang, ook met betrekking tot het ontwikkelen en in stand houden van levend hoogveen.
In dit kader dient inspoeling van verontreinigd en/of verrijkt grondwater en/of oppervlaktewater te worden voorkomen.

Ook dient het inwaaien van meststoffen te worden voorkomen evenals een verdere eutrofiëring door Kokmeeuwen. Vestiging en uitbreiding van kokmeeuwenkolonies zal dan ook moeten worden tegengegaan.

Voorts is continuering en uitbreiding van begrazing noodzakelijk alsmede afstemming over de wijze waarop deze plaatsvindt in de verschillende delen van het natuurmonument. Ter voorbereiding van het begrazingsbeheer kan branden en maaien van vegetaties plaatsvinden.

- De landschappelijke openheid van het natuurmonument dient in stand te worden gehouden, voor zover niet in strijd met de natuurbehoudsaspecten en -mogelijkheden. Een hoge waterstand zal de bosontwikkeling remmen, hetgeen de openheid ten goede komt.
- Het recreatief medegebruik dient niet ten koste te gaan van de natuurwaarden. Recreatie-onderzoek dient hier meer duidelijkheid in te verschaffen.
- De refugiumfunctie van het natuurmonument dient te worden vergroot door middel van verdergaande beperkende maatregelen inzake de jachttuitoefening en dient plaats te vinden binnen het kader van een totaalplan voor het faunabeheer.
- Ten aanzien van het gebruik van de twee landbouwpercelen dient gestreefd te worden naar extensivering of beëindiging van het agrarisch gebruik.
- Het gebruik van een deel van het natuurmonument als schootsveld voor schietbomen dient op termijn beëindigd te worden.

8. INLICHTINGEN

De Consulente Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincies Noord-Brabant en Limburg zijn gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet.

- Het kantoor van de Consulente in Noord-Brabant is gevestigd te Tilburg, Prof. Cobbenhagenlaan 225, 5004 BD Tilburg, telefoon 013-645511.
- Het kantoor van de Consulente in Limburg is gevestigd te Roermond, Swalmerstraat 52, 6041 CZ Roermond, telefoon 04750-96777.

Vergunningen en ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK te Den Haag.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden en
Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en
Faunabeheer

NMF-90-8858

13 november 1990

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied hierna te noemen "De Grootte Peel", bestaat uit terreinen en wateren welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, de Colleges van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Limburg en de Colleges van Burgemeester en Wethouders van Meijel, van Nederweert en van Asten;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

BESLUIT :

- I. Het op de bijbehorende kaart BN6/SN7 aangegeven gebied "De Grootte Peel", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument;
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking behoort te worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling gedaan worden in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

7.7. Qulor

TOELICHTING, behorende bij beschikking NMF-90-8848

1. INLEIDING

Het natuurmonument "De Groote Peel" is een van de grootste restanten van de voormalige, 30.000 ha grote Peelhoogvenen. Het is gelegen op de grens van de provincies Noord-Brabant en Limburg in de gemeenten Asten, Meijel en Nederweert.

Het natuurmonument "De Groote Peel" heeft een totale oppervlakte van circa 1340 ha, waarvan het grootste deel (circa 900 ha) staats eigendom is (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij). Met de onderhavige beschikking worden de gronden die niet in eigendom zijn van de Staat (circa 440 ha) aangewezen als beschermd natuurmonument. De oppervlakte van het beschermd natuurmonument bedraagt circa 440 ha. De staats eigendommen zijn aangewezen als staatsnatuurmonument.

De Groote Peel is in 1980 door de Nederlandse regering aangemeld voor opname in de "Lijst van wetlands van internationale betekenis" in het kader van de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Conventie van Ramsar, 2 februari 1977, Trb. 1975,84).

De Groote Peel is in 1986 aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van Richtlijn no. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand (Pb. EG no. L103 van 25 april 1979).

In 1985 is de Groote Peel ingesteld als Nationaal Park in oprichting.

Bij besluit van 15 november 1988, nr. NMF/N 88-10555 is de aanwijzing als beschermd natuurmonument "De Groote Peel" in overweging genomen. Op grond van toentertijd bekende onderzoeksgegevens is in de toelichting bij genoemd besluit vermeld dat het effect van drainage en beregening in het agrarisch gebied rond "De Groote Peel" op de grondwaterstand in het natuurmonument relatief gering is ten opzichte van de natuurlijke fluctuatie van het grondwaterpeil in dit gebied. Op basis daarvan is geconcludeerd dat drainage en beregening niet kunnen worden beschouwd als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Nadien is een aantal studies beschikbaar gekomen over de hydrologische en ecologische effecten van drainage en beregening uit grondwater op "De Groote Peel". Uit deze studies konden vooralsnog geen definitieve, eenduidige conclusies worden getrokken. Aangezien de duidelijkheid nog ontbrak over de ecologische gevolgen van drainage en beregening uit grondwater op "De Groote Peel" en daarmee ook over de externe werking van artikel 12 lag het in de rede niet over te gaan tot aanwijzing als beschermd natuurmonument van "De Groote Peel", maar de aanwijzing daarvan opnieuw in overweging te nemen.

Er werd een commissie van onafhankelijke deskundigen ingesteld die op basis van het beschikbare materiaal een advies heeft uitgebracht over de ecologische gevolgen van drainage en beregening uit grondwater in relatie tot de natuurlijke peilfluctuaties in "De Groote Peel". Uit haar advies bleek dat deze

activiteiten ecologische schade in het natuurmonument kunnen veroorzaken.

Voorts vroeg de commissie in haar advies aandacht voor de effecten van diepe grondwaterwinning op "De Grootte Peel".

Uit het advies van genoemde commissie alsmede uit andere onderzoeken is vast komen te staan dat de kwantitatieve hydrologische effecten van de diepe grondwaterwinningen die invloed hebben op "De Grootte Peel", vergelijkbaar zijn met de effecten van de uitgevoerde drainage en beregening uit grondwater.

Daarop is besloten tot een aanpassing van de toelichting bij de beschikking van 14 november 1989, nr. NMF-89-12486 inhoudende dat uitbreiding van drainage en beregening in een zone van 2000 meter rond het gehele natuurmonument "De Grootte Peel", alsmede uitbreiding van diepe grondwaterwinningen met een negatieve invloed op "De Grootte Peel" vergunningplichtig zijn ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Deze aanpassing is van kracht geworden met ingang van haar bekendmaking in de Staatscourant (Stc. 10 juli 1990, nr. 131).

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, de begrenzing van het natuurmonument, de planologische regelingen, de rechtsgevolgen en ten slotte een korte beschrijving van het huidige gebruik en het gewenste beheer.

De in de voorgenomen aanwijzing begrepen gronden vormen een integrerend en substantieel onderdeel van het natuurmonument "De Grootte Peel" als geheel. Om die reden zal in de paragrafen 2 tot en met 5 dan ook volstaan worden met beschrijvingen van het gehele gebied en niet afzonderlijk ingegaan worden op de gronden die geen eigendom van de Staat zijn.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS

2.1. Geologie, bodem en waterhuishouding

De geologische opbouw van Zuid-Nederland wordt gekenmerkt door een aantal breuken die het gebied verdelen in hoger (horsten) en lager gelegen delen (slenken). Het natuurmonument "De Grootte Peel" is gelegen in de Centrale Slenk. Tijdens de laatste IJstijd (Weichsel-glaciaal) stroomden grote hoeveelheden dooiwater (met name in het voorjaar) over de spaarzaam begroeide oppervlakte, waardoor brede, zwak glooiende dalen werden uitgesleten. Hierover werden in koude fasen van de IJstijd door de wind een dik pakket fijn zand en leem afgezet. Dit resulteerde in langgerekte dekzandruggen in de heersende windrichting (zuidwest tot west naar noordoost tot oost). De brede, ondiepe dalen werden hierdoor op verschillende plaatsen afgedamd hetgeen tot een stagnatie van de afwatering leidde. Toen tegen het einde van de IJstijd het klimaat weer vochtiger werd begon in de afgedamde dalgedeelten veenvorming. Eerst ontstond eutroof (= voedselrijk) laagveen dat later overging via mesotroof in oligotroof (= voedselarm) hoogveen. Het hoogveen breidde zich in het Holoceen tot buiten de dalen uit, zodat ten slotte vrijwel de gehele minerale ondergrond van het Peelgebied onder een dik veenpakket verdween. Aldus ontstonden hier de meest zuidelijk gelegen hoogvenen van de noordwest-Europese laagvlakte.

Het oorspronkelijke hoogveenreliëf is door het afgraven van het veen grotendeels gewijzigd. Bij de grootschalige verveningswijze zoals die in het

Brabantse deel werd toegepast werd het veen over een aaneengesloten oppervlakte nagenoeg geheel weggegraven. Daartoe moest het veen ontwaterd worden door middel van sloten en werden vaarten en wijken gegraven die voor het transport werden gebruikt. In het Limburgse deel werd door particulieren voor eigen gebruik veen afgegraven waardoor talrijke veenputten ontstonden. Hier zijn ook nog de peelbanen aanwezig die dienden voor het vervoer van de turf. Het reliëf is hier sterk wisselend; naast hogere en drogere veenresten bevinden zich diepere veenputten. Door de aanleg van dammen kwamen afgeveende laagten in het Brabantse deel onder water te staan. Op een klein aantal weinig of niet vergraven peelvelden en peelbanen komt nog jong veenmosveen (grauwveen) voor. Deze plekken moeten beschouwd worden als geologisch en geomorfologisch zeer waardevol, omdat hier een (bijna) volledige oorspronkelijke veenopbouw aanwezig is.

Verspreid over "De Groote Peel" komen delen voor met zwartveen en vooral laagveen (voornamelijk riet- en bosveen).

Thans wordt "De Groote Peel" gedomineerd door hoger gelegen wijkdijken en peelbanen met de uitgeveende laagten ertussen. In de laagten zijn in het Brabantse deel tal van greppels en banken van de grootschalige verveningen aanwezig en in het Limburgse deel de kenmerkende kleinschalige structuur van de veenputten.

2.2. Vegetatie en flora

Door de ontwatering en vervening, gevolgd door latere beheersmaatregelen is binnen "De Groote Peel" een grote diversiteit in vegetatiestructuren ontstaan. Naast moerassen en heiden komen aanzienlijke oppervlakten open water voor, alsmede pijpestrootjesavannen, struwelen en bossen.

De bossen bestaan voor een deel uit aangeplant loof- en naaldhout. Een deel van het oppervlakte bestaat uit spontaan opgeslagen berkenstruweel en -bos. Het grootste deel van "De Groote Peel" is bedekt met heide- en pijpestrootje-vegetaties. De natte tot vochtige heide wordt gekenmerkt door Dopheide met daarbij onder andere ook Veenpluis, Eenarig wollegras en Veenmossen. De droge heide wordt gedomineerd door Struikheide, met daarnaast onder andere Schapegras, Borstelgras en Bochtige smele. Bovengenoemde vegetaties worden echter in toenemende mate gedomineerd door Pijpestrootje.

In het natuurmonument komen min of meer aan de oorspronkelijke hoogvenen verwante vegetaties voor. Ze worden vooral aangetroffen in en langs de veenputten al dan niet in de vorm van drijftillen. Kenmerkende soorten daarbij zijn: diverse soorten Veenmossen (waaronder *Sphagnum papillosum*), Witte snavelbies, Ronde en Kleine zonnedauw, Veenbes en Lavendelheide.

Circa 350 ha van het natuurmonument wordt gevormd door moerasvegetaties, veelal gedomineerd door Pijpestrootje en/of Pitrus. In een deel van de plassen worden vegetaties aangetroffen die kenmerkend zijn voor enigszins gestoorde, oorspronkelijk oligotrofe milieus met daarin Veenmossen, Eenarig wollegras, Veenpluis en diverse Zeggesoorten. Er komen daarnaast rietvegetaties voor met wilgenopslag en moerasstruwelen met Vuilboom, Grauwe en Geoorde wilg. In het natuurmonument komt nog een aantal soortenrijke graslanden voor.

2.3. Fauna

"De Groote Peel" is een belangrijk vogelgebied, zowel voor trekvogels en wintergasten als voor broedvogels. Het gebied kan beschouwd worden als één van de vogelrijkste gebieden van West-Europa. In "De Groote Peel" komen circa 140 à 150 vogelsoorten voor. In het najaar vervult het Groote Peel-gebied een belangrijke functie voor veel soorten vogels, die dan in grote aantallen ruïen. Er zijn dan duizenden trekvogels aanwezig, die "De Groote Peel" als tussenstation gebruiken op weg naar de zuidelijk gelegen overwinteringsgebieden.

Van de trekvogels in het najaar moet vooral de Kraanvogel worden genoemd. De Kraanvogel foerageert veelal op de omliggende akkers en rust 's nachts in "De Groote Peel". Ook diverse soorten ganzen, waarvan vooral de Taiga-rietgans genoemd moet worden, gebruiken "De Groote Peel" als overwinteringsplaats. Het gebied fungeert als rust- en verzamelplaats voor vele waadvogels en steltlopers, waaronder Wulpen, Grutto's, Groenpoot- en Zwarte ruiters, Kemphanen, Kieviten, reigers en diverse soorten eenden.

Het aantal soorten broedvogels bedraagt thans circa 95. Naast de Kokmeeuwen - waarvan ruim vierduizend broedparen aanwezig zijn, moeten worden genoemd de vele watervogels (Geoorde fuut, Fuut, Dodaars, Wilde eend, Zwarte stern, Zomer- en Wintertaling en Slobeend) en moerasvogels (Roerdomp, Waterral, Porseleinhoen, Kleinst waterhoen, Kleine karekiet en Blauwborst). Andere belangrijke en zeldzame broedvogels zijn: Grutto, Scholekster, Rietgors, Bruine kiekendief, Wulp, Ransuil, Roodborsttapuit, Paapje, Pijlstaart, Buizerd, Tureluur, Sprinkhaanrietzanger, Boomvalk en Havik.

Naast de vele vogelsoorten komen ook talrijke soorten zoogdieren, reptielen en amfibieën voor, waaronder Gladde slang en Heikikker. Tevens is er sprake van een grote rijkdom aan insecten, met name vlinders en libellen.

3. NATUURSCHOON

Het natuurmonument "De Groote Peel" is door de variatie in begroeiingstypen, de uitgestrektheid en landschappelijke openheid van betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

De afwisseling in open droge en vochtige heideterreinen, pijpestrootjesavannen, waterplassen, struwelen, moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen is hiervoor mede van wezenlijk belang.

4. BEGRENZING

Het natuurmonument "De Groote Peel" is gelegen aan weerszijden van de grens van de provincies Limburg en Noord-Brabant, binnen de gemeenten Asten, Meijel en Nederweert. De provinciale weg alsmede de oude weg Asten-Meijel met aangrenzende berm vallen buiten het natuurmonument.

De begrenzing van het gehele natuurmonument (zowel het als beschermd als het als staatsnatuurmonument aangewezen deel) is met name bepaald aan de hand van de aanwezige natuurwetenschappelijke waarden, waarbij de kadastrale grenzen

werden aangehouden. Tevens is uitgegaan van in het terrein herkenbare topografische grenzen. Bij het bepalen van de begrenzing is zoveel mogelijk aangesloten bij de begrenzing van het Nationaal Park i.o. Voor zover hiervan is afgeweken betreft het voormalige landbouwgronden die in eigendom en beheer zijn bij het Staatsbosbeheer.

Daarnaast zijn 2 percelen opgenomen waar dit niet voor geldt. Zij maken echter wel een integrerend onderdeel uit van het natuurmonument. Het betreft een perceel grasland dat als een enclave in het natuurgebied ligt, en een perceel bos dat aan 2 zijden aan het Nationaal Park grenst en tot natuurgebied is bestemd. Voor de exacte begrenzing wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN 6/SN 7.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN

5.1. Internationaal niveau

Het natuurmonument "De Groote Peel" en de directe omgeving ervan zijn in internationaal opzicht van groot belang voor met name watervogels. De Groote Peel is door de Nederlandse regering dan ook in 1980 aangemeld voor opname in de "Lijst van wetlands van internationale betekenis", ingevolge de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Conventie van Ramsar, 1971). De conventie bevat bepalingen ten aanzien van bescherming van het gebied.

De Groote Peel is in 1986 aangewezen als speciale beschermingszone volgens de Richtlijn no. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (EG-Vogelrichtlijn). De richtlijn bevat beschermingsbepalingen die gericht zijn op vogels en hun leefgebieden, met name soorten die in Europees verband bijzondere zorg behoeven.

5.2. Nationaal niveau

In de Vierde Nota voor de Ruimtelijke Ordening (regeringsbeslissing, 1988) is ten aanzien van de Groote Peel een beleid voorzien, waarin de natuur richtinggevend is gesteld voor de ruimtelijke ontwikkeling.

In de Structuurschets Landelijke en Stedelijke Gebieden (1989) is de Groote Peel aangeduid als grote eenheid natuurgebied en nationaal park in oprichting. In het vigerende Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud (1986) is de Groote Peel opgenomen als Grote Eenheid Natuurgebied. Het beleid in deze gebieden is gericht op scheiding van de functie natuur van andere sterkere functies die de functie natuur kunnen verdringen.

Uitwerking van dit beleid richt zich met name op duurzame instandhouding en waar mogelijk herstel van die factoren die voor het bestaan van de kenmerken en waarden van de natuurgebieden bepalend zijn. Daarnaast zijn de Groote Peel en een ten noorden ervan gelegen gebied in het Structuurschema aangewezen als een voor ganzen belangrijk gebied.

In het Natuurbeleidsplan (regeringsbeslissing, 1990) is de Groote Peel aangeduid als kerngebied en maakt het deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, het samenhangende netwerk van in (inter)nationaal opzicht belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen.

In dit plan is de Groote Peel voorts aangeduid als gebied dat, vanuit natuuroptiek, in aanmerking komt voor projecten gericht op het tegengaan of

voorkomen van verdroging.

Het gebied tussen de Groote Peel en de Deurnse Peel is aangeduid als gebied met potenties voor natuurontwikkeling.

De Groote Peel is op 8 mei 1985 ingesteld als Nationaal Park in oprichting.

Het nationale parkenbeleid is er op gericht het gebied tot in lengte van jaren als zodanig veilig te stellen. Tevens is het beleid er op gericht de nadelige invloeden van buitenaf op het Nationaal Park te beperken. Op dit moment is voor het Nationaal Park i.o. de Groote Peel een concept Beheers- en Inrichtingsplan opgesteld.

Voor delen van het agrarische gebied rondom het natuurmonument is toepassing van de Relatienota voorgesteld. Voor het Brabantse gebied zijn begrenzingsvoorstellen voor 160 ha reservaatgebied gedaan. Voor het Limburgse gebied is 140 ha reservaatgebied en 265 ha beheersgebied begrensd en is een beheersplan vastgesteld.

De als reservaatgebied in het kader van de Relatienota aangewezen gronden kunnen na verwerving binnen de begrenzing van het Nationaal Park worden opgenomen.

5.3. Provinciaal niveau

In de partiële herziening van het streekplan Midden- en Oost-Brabant 1985 (vastgesteld in 1987) hebben de terreinen van het natuurmonument "De Groote Peel" alsmede de Astense Peel inclusief de bos- en heideterreinen aan de oostzijde van de provinciale weg Asten-Meijel de aanduiding "Natuurgebied". Dat geldt ook voor een aantal agrarische gronden langs de Peelweg en Kokmeeuwenweg. De aan de hierboven genoemde terreinen grenzende landbouwgronden hebben de aanduiding "Agrarisch gebied met landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde". Het agrarisch gebied aan de noord- en westkant is in het streekplan tevens aangeduid als ganzengebied.

In deze partiële herziening zijn verwerkt het vastgestelde streekplan uit 1978 alsmede de vastgestelde partiële herzieningen uit 1983 en 1984.

De Groote Peel is als stiltegebied opgenomen in het ontwerp-uitwerkingsplan "stiltegebieden" van de provincie Noord-Brabant.

In het streekplan Noord- en Midden-Limburg wordt de Groote Peel aangeduid als een "Gebied met zeer waardevolle natuurwaarden".

Hier omheen ligt een zone met de aanduiding "Gebied met waardevolle natuurwaarden" waar vermenging van de functies natuurlijk milieu en landbouw wordt voorgestaan. Het streekplan is vastgesteld in 1982; een algehele herziening is momenteel in voorbereiding. De provincie Limburg heeft tevens een intentieprogramma "Stiltegebieden" in voorbereiding waarin de Groote Peel is opgenomen.

5.4. Gemeentelijk niveau

Nederweert

Het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Nederweert is vastgesteld door de gemeenteraad in 1984. Het plan is in 1986 gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Limburg.

De gronden van het natuurmonument "De Groote Peel" zijn bestemd tot "Natuurgebied". Op de tot natuurgebied bestemde gronden mag uitsluitend het behoud of het herstel van aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuur-

wetenschappelijke, landschappelijk of cultuurhistorische waarden plaatsvinden, met dien verstande dat werkzaamheden die de aard en het karakter van het gebied aantasten of kunnen aantasten zijn verboden.

De aangrenzende landbouwgronden zijn bestemd tot "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden".

De tot deze categorie bestemde gronden mogen uitsluitend gebruikt worden voor agrarische doeleinden, alsmede voor het behoud of herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden.

Het handhaven van open ruimten is uitgangspunt voor dit gebied. De betrokken gronden vormen een bufferzone voor de tot natuurgebieden bestemde gronden en dienen ter instandhouding van de ondersteuningsfunctie voor natuur en landschap.

Door Gedeputeerde Staten is goedkeuring onthouden aan het aanlegvergunningstelsel binnen de bestemming "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden".

Bij Koninklijk besluit van 29 december 1988, nr. 6, heeft de Kroon in beroep ondermeer bepaald dat voor een op de bestemmingsplankaart aangegeven gebied rondom de Groote Peel een aanlegvergunning vereist is voor het leggen van drainagebuizen, het graven en/of dempen van sloten, het door afwateren, ontwateren of afdammen, wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen en het slaan van putten dieper dan 2 meter.

Meijel

Het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Meijel is door de gemeenteraad in 1980 vastgesteld.

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben in 1981 het plan gedeeltelijk goedgekeurd. De partiële herziening is op 5 november 1986 vastgesteld.

Bij Koninklijk besluit van 22 december 1989, nr. 89.031540, heeft de Kroon in beroep ondermeer bepaald dat in een zone van 600 meter rondom de Groote Peel een aanlegvergunning is vereist voor het leggen van drainagebuizen, het graven en/of dempen van sloten, het door afwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen en het slaan van waterputten dieper dan 2 meter.

De gronden van het natuurmonument zijn bestemd tot "Natuurgebied".

De Kalispeel en andere aan het reservaat grenzende gronden alsmede het Schepersberg Peelke zijn bestemd tot "Agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarde".

Asten

In het bestemmingsplan buitengebied gemeente Asten 1982 worden de gronden binnen het natuurmonument alsmede de Astense Peel inclusief de natuurterreinen ten oosten van de provinciale weg Asten-Meijel bestemd tot "Natuurgebied". De hieraan grenzende gronden zijn bestemd als "Agrarisch gebied met bufferfunctie en landschappelijke waarden".

Het betreft vooral gronden langs de Peelweg, Kokmeeuwenweg, ten noorden van de Kruisbaan, de omgeving van de Kluitweg en de Schietbaan en de Hoeksche Kuilen. Bij hun besluit tot gedeeltelijke goedkeuring van het betreffende bestemmingsplan hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant geoordeeld dat bij de planherziening een aanlegvergunningvereiste voor het uitvoeren van onder meer drainagewerkzaamheden opgenomen dient te worden.

Bij Koninklijk besluit van 23 december 1988, nr. 44, heeft de Kroon ondermeer bepaald dat in een zone van 600 meter rondom het natuurgebied de Grootte Peel een aanlegvergunning vereist is voor het leggen van drainagebuizen, het graven/en of dempen van sloten, het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand, het verrichten van diepteboringen, het slaan van putten dieper dan 2 meter en het scheuren van graslandvegetaties.

6. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit de stekken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen.

Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten. Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke met de eigenaar of gebruiker is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument, of waarvoor ontheffing is verleend, geldt dit verbod evenmin. Voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is men gehouden aan het in artikel 12 en 14 bepaalde. Met behulp van artikel 16 is het mogelijk in het natuurmonument handelingen verricht door derden die verstoring of schade kunnen veroorzaken, zoals het crossen met motorvoertuigen of fietsen, tegen te gaan.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 12

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd. Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren.

Wellicht ten overvloede zij er op gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn. Het is niet mogelijk op voorhand van alle handelingen precies aan te geven of ze al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de (gevarieerde) opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij advies te vragen van de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zal uitsluitend kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen. Ten einde de gedachten ten aanzien van het voorgaande enigszins te bepalen, wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, vergunningplichtig zullen zijn.

Het is een niet-limitatieve opsomming.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet.
- Het verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding, waterkwaliteit of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben, zoals het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dichten van watergangen, plassen en vennen, met uitzondering van werken welke zijn voorzien in de bestaande Keur van het Waterschap.
- Plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voertuigen, caravans en tenten.
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties, constructies of apparatuur.
- Aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen van enige omvang.
- Ontgronden, bodem-verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en graven, vervenen, woelen of andere verstoringen van de bodem.
- Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen, produkten of materialen.
- Winnen van bosstrooisel of mos.
- Het afbranden van (delen van) de vegetatie.
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterreinen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen, dagcampings en dergelijke.
- Het gebruik van meststoffen en het aanwenden van chemische bestrijdingsmiddelen en andere groei- en stoorstoffen, met uitzondering van het huidige gebruik op de percelen, kadastraal bekend gemeente Nederweert, sectie N, nrs. 374 en 443.
- Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten, anders dan ten behoeve van het normale onderhoud.
- Het verrichten van andere handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of tot gevolg kunnen hebben.
- Het uitoefenen van de jacht, met uitzondering van de jacht op basis van overeenkomsten aangegaan voor de datum van de beschikking van 15 november 1988, nr NMF/N88-10555.
- Beoefenen van motorsport, het houden van wedstrijden en races, het crossen met motorvoertuigen, bromfietsen of fietsen.

Onder de werking van artikel 12 vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het natuurmonument worden verricht maar ook handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden van het natuurmonument.

Met betrekking tot deze zogenaamde externe werking van artikel 12 zij hieronder het volgende opgemerkt.

Onderzoek waarover aan de Tweede Kamer is gerapporteerd bij brief van 11 maart 1988, (Tweede Kamer, vergaderjaar 1987-1988 20.482) wees uit dat het effect van drainage en beregening uit grondwater in het agrarisch gebied rond "De Grootte Peel" op de grondwaterstand in het natuurmonument relatief gering is ten opzichte van de natuurlijke fluctuatie in het grondwaterpeil van dit gebied. Op basis van dit onderzoek is in de toelichting bij de beschikking van 15 november 1988, nr. NMF/N 88-10555, geconcludeerd dat drainage en beregening

niet kunnen worden aangemerkt als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Ook uit nadien verschenen studies naar de effecten van drainage en beregening uit grondwater op de hydrologische en ecologische systemen van "De Groote Peel" konden geen definitieve, eenduidige conclusies getrokken worden.

Vooralsnog werden daarom drainage en beregening uit grondwater niet beschouwd als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Nadere onderzoeksresultaten alsmede het advies van de ingestelde Commissie van deskundigen en het rapport van een ambtelijke projectgroep ter zake, hebben thans duidelijkheid gegeven omtrent de effecten van drainage en beregening uit grondwater op de hydrologische en ecologische systemen van "De Groote Peel".

Gebleken is dat deze activiteiten ecologische schade kunnen veroorzaken.

Voorts is uit onderzoek gebleken dat de effecten van diepe grondwaterwinningen vergelijkbaar zijn met de kwantitatieve hydrologische effecten van de uitgevoerde drainage en beregening uit grondwater en dat derhalve uitbreidingen van deze winningen schadelijk kunnen zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Op grond van het bovenstaande zullen de volgende activiteiten als vergunningplichtig in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet worden beschouwd:

- elke handeling die een uitbreiding betekent van bestaande drainage en beregening uit grondwater in het agrarische gebied rond het natuurmonument "De Groote Peel". Het gebied waarop deze vergunningplicht van toepassing is (een zone van 2000 meter rond het natuurmonument) is aangegeven op een bij deze toelichting behorende kaart;
- elke uitbreiding van diepe grondwaterwinningen met een invloed op de waterstand in het natuurmonument "De Groote Peel".

Ook zal vergunning ex artikel 12 aangevraagd moeten worden voor het gebruik van (delen van) "De Groote Peel" als schootsveld voor de schietbomen gelegen aan de Nieuwe Dijk te Ospeldijk. Dit geldt tevens voor het storten van vuil e.d. op de voormalige vuilstort van de gemeente Asten nabij de provinciale weg Asten-Meijel.

6.3. Rechtsgevolgen ex artikel 14

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen.

Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud, het herstel of de vergroting van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Het beheersplan komt tot stand in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet zijn voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunningen vereist.

Daarnaast brengt een beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor de mogelijk aan een beheersplan verbonden kosten, die redelijkerwijze niet of niet geheel voor hunner last behoren te komen.

7. HUIDIGE GEBRUIK EN GEWENST BEHEER

7.1. Huidig gebruik

"De Groote Peel" wordt voornamelijk beheerd door Staatsbosbeheer en de gemeente Asten. De gemeente Asten en het Staatsbosbeheer hebben beiden een beheersplan opgesteld.

In het beheersplan van de gemeente Asten zijn de navolgende doelstellingen opgenomen:

- a. Het in stand houden van het circa 400 ha grote peelgebied van de gemeente Asten en ervoor zorg dragen dat dit waardevolle natuurterrein als zodanig aaneengesloten intact blijft. Het is eveneens van groot belang dat gezorgd wordt voor een juiste beheersrelatie met het aangrenzend natuurreservaat "De Groote Peel" van CRM (thans Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij).
- b. Het in stand houden c.q. ontwikkelen van het regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moerasvegetaties, heidegemeenschappen, alsmede bossen, waar dat uitgaande van de vegetatiekundige en faunistische betekenis verantwoord is.
- c. Het in stand houden van de aan dit peellandschap gebonden fauna, waarbij met name de rijkdom aan vogelsoorten vermeld moet worden, zonder dat dit ten koste gaat van andere waardevolle elementen.
- d. Het in stand houden van het vervenings- en ontsluitingspatroon in verband met de huidige of toekomstige cultuurhistorische betekenis.
- e. Het in stand houden c.q. herstellen van de interne en externe ruimtelijke verschijningsvorm welke karakteristiek is voor de Astense Peel, te weten de enorme uitgestrektheid, voor zover niet strijdig met vegetatiekundige, avifaunistische en beheerstechnische aspecten.
- f. Het bieden van de gelegenheid tot het verrichten van onderzoek, mits de uitvoering van het onderzoek geen afbraak doet of kan doen aan de doelstellingen a tot en met e.
- g. Het toegankelijk houden van de Astense Peel ten behoeve van alleen zeer extensief recreatief medegebruik om meer kennis en waardering te krijgen voor dit terrein, mits dit geen afbreuk doet of kan doen aan de doelstellingen a tot en met e."

In het beheersplan van het Staatsbosbeheer zijn de navolgende doelstellingen geformuleerd:

- a. Het in stand houden van een belangrijk restant van het peelgebied. Grote aaneengesloten hoogveenresten zijn in Nederland door vervening, ontginning en andere cultuurtechnische werken thans schaars geworden.
- b. Het in stand houden c.q. ontwikkelen van regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moerasvegetaties, heidegemeenschappen, alsmede bossen, daar waar dat natuurwetenschappelijk gezien verantwoord is en beheerstechnisch gerealiseerd kan worden.
- c. Het in stand houden van de voor het reservaat kenmerkende diersoorten, waarbij met name de rijkdom aan vogelsoorten vermeld moet worden.
- d. Het behouden van het cultuurhistorisch waardevolle verveningspatroon, met name de peelbanen en veenputten in het Limburgse deel en de vaarten of wijken en plassen in het Brabantse deel van het reservaat; verder het in

- stand houden van de vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle bebouwing, alsmede het behoud van archeologisch waardevolle objecten.
- e. Het in stand houden en herstellen van de landschappelijke openheid van het reservaat, voor zover niet in strijd met natuurwetenschappelijke aspecten en binnen de mogelijkheden daarvan.
De externe landschappelijke verschijningsvorm van het reservaat zal hierbij in grote lijnen onaangetast blijven.
  - f. Het bieden van gelegenheid tot het verrichten van onderzoek, mits de uitvoering van het onderzoek geen afbreuk doet of kan doen aan het onder a tot en met e gestelde.
  - g. Het bieden van gelegenheid het reservaat te bezoeken om te genieten van de natuur, dan wel om meer kennis van en waardering voor natuur en landschap te krijgen, mits dit geen afbreuk doet of kan doen aan het onder a tot en met e gestelde".

Het huidig gebruik is in eerste instantie gericht op het in stand houden c.q. ontwikkelen van regenererend hoogveen, (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen, heidevegetaties en bossen.

- Voor wat betreft het in stand houden c.q. ontwikkelen van levend hoogveen en de (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen heeft men de waterhuishouding de laatste jaren verder weten te reguleren door onder andere compartimentering van de waterhuishouding en het opstuwen van het waterpeil.
- Door middel van begrazing met schapen vindt afvoer plaats van nutriënten.
- Tevens worden vegetaties begraasd, gemaaid of gebrand en houtige gewassen gekapt. Begrazing vindt plaats door schapen, paarden en runderen.
- Het in stand houden van de voor "De Grootte Peel" kenmerkende diersoorten wordt mede geëffectueerd door middel van recreatiezonering in tijd en plaats, bebording en beperkte jachttuioefening.
- Het jachtgenot is in het Limburgse deel niet verhuurd.
Het genot van de jacht in het Noord-Brabantse deel, voor zover in eigendom van de gemeente Asten is aan vier personen verhuurd tot 1 april 1992.
In de jachthuurovereenkomsten zijn beperkende bepalingen opgenomen ten aanzien van: de te bejagen soorten, de jachtperiode, de periode als er kraanvogels pleisteren, het aantal geweren, de jacht op bepaalde terreingedeelten en het plaatsen van schiethutten, heiningen en vaste hoogzitten.
Voor het gedeelte in Noord-Brabant in beheer bij het Staatsbosbeheer, is per 1 april 1989 de jachthuurovereenkomst geëxpireerd.
In overleg met betrokkenen is een geïntegreerd plan voor het wildbeheer in en rond "De Grootte Peel" opgesteld waarin ondermeer een zonering in tijd en plaats en een differentiatie naar te bejagen diersoort is opgenomen.
- Jaarlijks bezoeken + 100.000 mensen "De Grootte Peel". Een bezoekerscentrum is aanwezig.

Twee percelen zijn nog in gebruik bij agrariërs als maisakker en als grasland. De openbare waterlossing, de "Eeuwselsche Loop" is binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen, alsmede (gedeelten van) enkele openbare onverharde wegen. Een deel van "De Grootte Peel" is in gebruik als schootsveld voor schietbomen die direct buiten "De Grootte Peel" staan aan de Nieuwe Dijk te Ospeldijk. Nabij de provinciale weg Asten-Meijel is tevens een vuilstort van de gemeente Asten aanwezig. Het storten is met ingang van 1 januari 1989 beëindigd.

7.2. Gewenst beheer

Voor wat betreft het in stand houden c.q. ontwikkelen van levend hoogveen en de (oligotrofe) water- en moeraslevensgemeenschappen, dient gestreefd te worden naar een hoge en stabiele waterstand. Algemeen uitgangspunt hierbij dient te zijn het verkrijgen van een stand-still-situatie zodat stabilisatie en op termijn vermindering van de wegzijging gaat optreden.

Teneinde de hydrologische situatie in "De Groote Peel" te verbeteren is het gewenst om aanvullende voorzieningen (compartimentering) te treffen waarmee een betere benutting van het beschikbare water kan worden bewerkstelligd.

Daarnaast worden bestuurlijke maatregelen getroffen teneinde een stand-still-situatie te verkrijgen met betrekking tot drainage en beregening uit grondwater in de zone rondom "De Groote Peel".

Zo zullen door de provincies Noord-Brabant en Limburg maatregelen worden getroffen in het kader van de provinciale verordeningen met betrekking tot beregening, de uitvoering van de Grondwaterwet voor diepe grondwateronttrekkingen en het opstellen van een waterhuishoudingsplan waarin functies worden toegekend voor bepaalde gebieden.

Op middellange termijn is de volgende beleidsaanpak gewenst:

- Het ontwikkelen van een beleid gericht op vermindering van de drink- en industriewaterwinningen die "De Groote Peel" beïnvloeden onder andere door verplaatsing van deze winningen. Hieraan zal voor zover mogelijk door de provincies gestalte worden gegeven.
- Het nader vormgeven en uitvoeren van recent door de provincies opgestelde ideeën met betrekking tot een wateraanvoerplan rond "De Groote Peel" met als doel te komen tot enerzijds een vermindering van de wegzijging van water uit het natuurgebied en anderzijds een groter aanbod van oppervlaktewater ten behoeve van de landbouw.
Bij de nadere vormgeving van het plan zal ook verkend worden of er mogelijkheden zijn om op korte termijn enige flexibiliteit aan te brengen in de beperkingen met betrekking tot de drainage. Zulks in het licht van de mogelijk verbeterde hydrologische omstandigheden in het natuurgebied.
- Het bekijken van de mogelijkheden voor een herinrichting in het gebied rond "De Groote Peel" (eventueel gekoppeld aan andere natuurgebieden in deze regio). Hierbij dienen enerzijds aspecten te worden bekeken als het verbeteren van de hydrologische en ecologische situatie in de natuurgebieden gerelateerd aan de doelstellingen, het creëren van bufferzones met daarin een extensief grondgebruik en het aanvoeren van water en anderzijds hoe de agrarische structuur kan worden verbeterd en knelpunten kunnen worden opgelost.

Ten aanzien van het interne natuurbeheer van "De Groote Peel" zijn voorts de volgende maatregelen gewenst:

- Het in stand houden van oligotrofe water- en moeraslevensgemeenschappen en heidegemeenschappen is van groot belang, ook met betrekking tot het ontwikkelen en in stand houden van levend hoogveen.
In dit kader dient inspoeling van verontreinigd en/of verrijkt grondwater en/of oppervlaktewater te worden voorkomen.

Ook dient het inwaaien van meststoffen te worden voorkomen evenals een verdere eutrofiëring door Kokmeeuwen. Vestiging en uitbreiding van kokmeeuwenkolonies zal dan ook moeten worden tegengegaan. Voorts is continuering en uitbreiding van begrazing noodzakelijk alsmede afstemming over de wijze waarop deze plaatsvindt in de verschillende delen van het natuurmonument. Ter voorbereiding van het begrazingsbeheer kan branden en maaien van vegetaties plaatsvinden.

- De landschappelijke openheid van het natuurmonument dient in stand te worden gehouden, voor zover niet in strijd met de natuurbehoudsaspecten en -mogelijkheden. Een hoge waterstand zal de bosontwikkeling remmen, hetgeen de openheid ten goede komt.
- Het recreatief medegebruik dient niet ten koste te gaan van de natuurwaarden. Recreatie-onderzoek dient hier meer duidelijkheid in te verschaffen.
- De refugiumfunctie van het natuurmonument dient te worden vergroot door middel van verdergaande beperkende maatregelen inzake de jachtuitoefening en dient plaats te vinden binnen het kader van een totaalplan voor het faunabeheer.
- Ten aanzien van het gebruik van de twee landbouwpercelen dient gestreefd te worden naar extensivering of beëindiging van het agrarisch gebruik.
- Het gebruik van een deel van het natuurmonument als schootsveld voor schietbomen dient op termijn beëindigd te worden.

8. INLICHTINGEN

De Consulente Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincies Noord-Brabant en Limburg zijn gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet.

- Het kantoor van de Consulente in Noord-Brabant is gevestigd te Tilburg, Prof. Cobbenhagenlaan 225, 5004 BD Tilburg, telefoon 013-645511.
- Het kantoor van de Consulente in Limburg is gevestigd te Roermond, Swalmerstraat 52, 6041 CZ Roermond, telefoon 04750-96777.

Vergunningen en ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK te Den Haag.